

ребенка понимания здоровья и болезни не только как медицинской помощи человеку, но и как работы над собой, выработки индивидуального здоровья, здорового образа жизни. Образ здорового человека необходимо формировать, не касаясь понятия «болезнь», что связано с развитием опыта поддержания активности, здоровья, двигательной деятельности разнообразными средствами, сложившимися в культурно-историческом опыте развития народов.

Таким образом, основной стратегией подготовки кадров в системе многоуровневого педагогического образования является осознание педагогами основной идеи в воспитании здорового поколения – идеи целостности и гармонии отношений человека с самими собой и с окружающим миром. Новое содержание теоретической подготовки будущих воспитателей должно ориентировать их на осознание глобальных проблем человечества. Воспитатель в современных условиях прежде всего сам является носителем накопленных человечеством ценностей, позволяющих ему сохранить свою жизнь и окружающий его мир.

Литература

1. Абдульманова Л. В. Методология и теория развития физической культуры у детей дошкольного возраста: учеб.-метод. пособие / Л. В. Абдульманова. – Ростов-на-Дону: ИПО ПИ ЮФУ, 2009. – 280 с.
2. Бим-Бад Б. М. Педагогическая антропология: учеб. пособие / Б. М. Бим-Бад. – М.: УРАО, 1998. – 576 с.
3. Делор Ж. Образование: необходимая утопия / Ж. Делор // Педагогика. – 1998. – № 5. – С. 3–17.

УДК 373.5.015.31:7]:004.032.6(043.3)

Олександр Базелюк

ІНФОРМАЦІЙНО-ЕСТЕТИЧНА ВИХОВНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті на основі аналізу сучасних наукових джерел і нормативно-правових документів, дається визначення терміна «інформаційно-естетична

виховна технологія». Наголошується на зусиллях держави і суспільства щодо створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх інформаційно-комунікативних технологій для формування різнобічно розвиненої особистості. Обґрунтовується необхідність базування інформаційно-естетичної виховної технології на положеннях особистісно-орієнтованого підходу. Визначені структурні складові інформаційно-естетичної виховної технології та умови успішності її реалізації.

Ключові слова: *естетичне виховання, виховна технологія, ІКТ, інформаційно-естетична виховна технологія.*

Александр Базелюк

ИНФОРМАЦИОННО-ЭСТЕТИЧЕСКАЯ ВОСПИТАТЕЛЬНАЯ ТЕХНОЛОГИЯ КАК ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

В статье на основе анализа современных научных источников и нормативно-правовых документов, дано определение термина «информационно-эстетическая воспитательная технология». Подчеркиваются усилия государства и общества по созданию системы образования, ориентированной на использование новейших ИКТ с целью формирования всесторонне развитой личности. Обосновано необходимость базирования информационно-эстетической воспитательной технологии на положениях личностно-ориентированного подхода. Определены структурные составляющие информационно-эстетической воспитательной технологии и условия успешности ее реализации.

Ключевые слова: *эстетическое воспитание, воспитательная технология, ИКТ, информационно-эстетическая воспитательная технология*

Oleksandr Bazeliuk

INFORMATIONAL AND AESTHETIC EDUCATIVE TECHNOLOGY AS A PEDAGOGICAL PROBLEM

The author defines the term «informational and aesthetic educative technology», analyzing the current scientific sources and legislation documents. The government's efforts to create an education system oriented on the use of new ICT in order to form the

comprehensively developed personality are stressed. It is grounded that informational and aesthetic educative technology should be based on the concepts of student-centered approach. The components of informational and aesthetic educative technology and conditions of its successful implementation are determined.

Key words: *aesthetic education, educative technology, ICT, information and aesthetic educative technology.*

Динаміка культурно-історичних процесів, які переживає людство, актуалізує проблеми становлення й розвитку гуманістичного світобачення, естетичного виховання, місця та ролі мистецтва у виховному процесі. Законодавчі та нормативно-правові документи про освіту – Національна доктрина розвитку освіти, закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» і «Про інноваційну діяльність» тощо орієнтують педагогів на активне впровадження інноваційних технологій і засобів, спрямованих на оновлення змісту, форм і методів навчання й виховання учнів, формування системи ключових та художньо-естетичних компетентностей як засобів розуміння й пізнання світу і місії людини у цьому світі.

Утім проблема інформаційно-естетичних освітніх технологій не була предметом спеціального дослідження.

Проблеми виховання учнів загальноосвітніх шкіл вивчали багато вітчизняних і зарубіжних вчених і науковців. Так, психолого-педагогічні основи формування цілісної особистості обґрунтовано в працях Б. Ананьєва, І. Бєха, М. Боришевського, О. Леонтєва та ін. Міжпредметні зв'язки у сфері загальної і професійної мистецької освіти досліджували вчені Т. Рейзенкінд, О. Рудницька, Т. Стратан, Г. Шевченко, О. Щолокова та ін.

Різноманітні аспекти проблеми взаємодії людини з комп'ютером та реалізації його специфічних функцій у процесі навчання із застосуванням програмних педагогічних засобів висвітлювали В. Биков, М. Жалдак, Н. Морзе, Н. Задорожна та ін.

Теоретичну основу технологічного підходу склали роботи Г. Селевко, С. Сисоевої. Особливостями технологічного підходу у вихованні та різноманітні способам його реалізації у шкільній мистецькій освіті присвячені роботи Н. Миропольської, О. Комаровської, Л. Масол, І. Руденко, С. Ничкало.

Мета статті – виявити особливості інформаційно-естетичної виховної технології у сучасному педагогічному процесі.

У Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» вказано, що одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя [3].

Основними стратегічними цілями розвитку інформаційного суспільства в Україні, крім іншого, визначено: впровадження новітніх конкурентоспроможних ІКТ та забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення, насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх ІКТ у формуванні різнобічно розвиненої особистості [3].

В інформаційному середовищі, вважає О. Удовик, створюються умови для розкриття творчого потенціалу учнів, що, відповідно, не може не впливати на підвищення рівня естетичної культури сучасної молоді.

У контексті дослідження інформаційного середовища як чинника розвитку естетичної культури дослідниця визначає кілька складових блоків:

- 1) ціннісний, що включає сукупність цінностей освіти, важливих для розвитку досягнення поставленої мети – розвитку естетичної культури;
- 2) методичний, який містить необхідну інформацію щодо програм, методик, технологій розвитку естетичної культури;
- 3) інформаційний, який включає інформацію, що є основою змісту освіти;

4) комунікативний, за якого входять форми взаємодії між учасниками освітнього процесу;

5) технологічний, що включає використання нових ІКТ, у тому числі телекомунікаційних мереж [9].

Для вірного розуміння поняття «інформаційно-естетична виховна технологія» постає необхідність відділити її від таких омонімічних понять, як естетика інформації та інформаційна естетика, які з'явилися еволюційно, у процесі переходу до інформаційного суспільства.

Поняття «естетика інформації» часто трактується як естетична складова будь-якої інформації, як феномена чи розкриття інформаційних можливостей (інформаційної системи) твору мистецтва (М. Афанасьєв, В. Петров, Г. Локарева, В. Очерет та ін.). Відповідно термін «інформаційна естетика» є більш практично-орієнтованим означає «візуалізацію інформації або графічного представлення даних, використовуючи дизайнерські принципи проектування з різних дисциплін» [1].

Інформаційно-естетична виховна технологія ґрунтується та активно використовує можливості ІКТ в освітньому процесі. Включення до виховного процесу вказаних технологій завдяки інтенсифікації виховних впливів, вимагає застосування активних форм педагогічної роботи.

Успішність естетичного виховання з використанням ІКТ істотно залежить від детального проектування навчально-виховного процесу з усіма його компонентами – мета, завдання, зміст, навчально-виховні засоби й ін. Таким чином, виникає необхідність переведення його на технологічну основу, що значно активізує процес виховання.

Сучасний навчально-виховний процес передбачає використання особистісно орієнтованих педагогічних технологій, які дають змогу вчителям досягати високої результативності виховних впливів одночасно зводячи до мінімуму експромти в практичній освітній діяльності. Використання ІКТ створює умови для індивідуалізації виховного впливу, що посилює його скерованість на особистість вихованця.

Технологічний підхід до навчально-виховного процесу передбачає трансформацію педагогічного задуму у технологічний ланцюжок педагогічних дій, що вибудовуються відповідно до цільових установок і перетворюються в форму конкретного результату. Він відкриває нові можливості для концептуального і проектувального освоєння різних галузей та аспектів освітньої, педагогічної і соціальної дійсності та дозволяє:

- з більшою визначеністю передбачати результати і управляти педагогічними процесами;
- аналізувати і систематизувати на науковій основі наявний практичний досвід і його використання;
- комплексно вирішувати освітні та навчально-виховні проблеми;
- забезпечувати сприятливі умови для розвитку особистості;
- зменшувати ефект впливу несприятливих обставин на дитину;
- оптимально використовувати наявні в розпорядженні ресурси;
- вибирати найбільш ефективні і розробляти нові технології і моделі для вирішення педагогічних проблем.

З терміном «технологічний підхід» пов'язане поняття «технологія». Найбільш загальне, метапредметне його трактування в тому, що технологія є науково та/або практично обґрунтованою системою діяльності, яка застосовується людиною з метою перетворення навколишнього середовища, виробництва матеріальних або духовних цінностей [11, с. 11].

Освітня технологія, як зазначено у російському «Педагогічному енциклопедичному словнику», це – «система діяльності педагога та учня, заснована на певній ідеї, принципах організації і взаємозв'язку цілей, змісту і методів навчання» [6, с. 174].

Г. Селевко дає наступне визначення педагогічної (освітньої) технології: «Це система функціонування всіх компонентів педагогічного процесу, побудована на науковій основі, запрограмована в часі і в просторі і яка спрямована на досягнення визначених результатів» [7, с. 9].

С. Сисоєва в «Енциклопедії освіти» стверджує, що педагогічні технології – це «технології, які забезпечують перетворення педагогічного процесу в освітній установі на цілеспрямовану діяльність усіх його суб'єктів» [8, с. 661].

«Педагогічна технологія – сукупність засобів і методів відтворення теоретично обґрунтованих процесів навчання і виховання, що дозволяють успішно реалізувати поставлені освітні цілі» [6, с. 191].

Важливе для нашого дослідження визначення має поняття «виховна технологія». В «Енциклопедії освіти» І. Бех дав таке його визначення: «Виховна технологія – науково-обґрунтований засіб, що містить необхідні і достатні умови для розвитку та реалізації особистісного потенціалу вихованця, свідомого залучення його до системи вироблених людством цінностей» [2, с. 94].

Досліджуючи проблеми педагогічної майстерності, М. Лещенко зазначає, що сучасні технології естетичного виховання орієнтують на створення педагогом такої навчально-виховної ситуації, яка би стимулювала діяльність учнів на позитивному чуттєво-емоційному фоні. Вони безпосередньо спрямовані на формування естетичних почуттів, смаків, поглядів, ідеалів, на розвиток художніх здібностей особистості, її здатності сприймати й перетворювати дійсність за законами краси в усіх сферах діяльності людини [4, с. 26].

Відповідно до наказу МОНМС України № 1243 від 31 жовтня 2011 р. «Про основні орієнтири виховання учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України» [5] виховна технологія повинна мати таку орієнтовну структуру: конкретизована (конкретна) мета виховної діяльності (1); завдання, що конкретизують цю мету (2); цільова група виховної діяльності (конкретний учень, група, клас, школа) (3); очікуваний кінцевий результат (4); критерії, за якими будуть оцінюватись результативність та ефективність виховних впливів (5); власне зміст виховної діяльності як спільної діяльності вихователя і вихованця (6); форми виховання (7); методи здійснення виховної роботи (8); часовий проміжок, протягом якого буде здійснюватись виховна робота за певним проектом (9).

Дослідники зазначають, що будь-яка педагогічна технологія повинна задовольняти основні методичні вимоги – критерії технологічності, а саме:

- концептуальність – передбачає опору на наукову концепцію, яка включає філософське, психологічне, дидактичне й соціально-педагогічне обґрунтування освітніх цілей;
- системність – вимагає від педагогічної технології наявності всіх ознак систем: логіки процесу, взаємозв'язку його частин, цілісності;
- керованість – передбачає можливість діагностичного цілепокладання, проектування процесу навчання, поетапної діагностики, варіювання засобів і методів з метою корекції результатів;
- ефективність – вказує на те, що сучасні педагогічні технології існують у конкурентних умовах і повинні бути ефективними за результатами й оптимальними за витратами, гарантувати досягнення певного стандарту навчання;
- відтворюваність – має на увазі можливість застосування педагогічної технології в інших однотипних освітніх закладах, іншими суб'єктами [10, с. 115].

Отже, узагальнюючи наведене вище, під інформаційно-естетичною виховною технологією ми пропонуємо розуміти науково обґрунтовану та практично перевірену систему діяльності педагога й учнів з використанням ІКТ, яка гарантує досягнення достатнього або високого рівня естетичної вихованості.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів поставленої проблеми. У подальшому необхідно конкретизувати та наповнити змістом складові запропонованої технології. Особливо це стосується змісту інформаційно-естетичної виховної технології, її завдань, критеріїв тощо.

Література

1. The University of Utah. J. Willard Marriott Library. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://campusguides.lib.utah.edu/content.php?pid=317952&sid=2618234>
2. Бех І. Д. Виховна технологія / І. Д. Бех // Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 94–95.

3. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» // Урядовий кур'єр. – 2007. – № 6.
4. Лещенко М. П. Щастя дитини – єдине дійсне щастя на землі: до проблеми педагогічної майстерності: навч.-метод. посібник / М. Лещенко. – К.: АСМІ. – 2003. – Ч. 1. – 304 с.
5. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Про Основні орієнтири виховання учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України» від 31 жовтня 2011 р. №1243. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/.
6. Педагогический энциклопедический словарь / гл. ред. Б. М. Бим-Бад; редкол.: М. М. Безруких, В. А. Болотов, Л. С. Глебова и др. – М.: Большая Рос. энциклопедия, 2003. – 528 с.
7. Селевко Г.К. Социально – воспитательные технологии // «Школьные технологии». – № 3. – 2002. – С. 176.
8. Сисоєва С. О. Педагогічні технології / С. О. Сисоєва // Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. – К.: Юринком Інтер, 2008. – С. 661–662.
9. Удовик О.Е. Информационная среда как фактор развития эстетической культуры учащихся / Электронный журнал «Педагогика искусства». – 2010. – 2.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.art-education.ru/AE-magazine/archive/nomer-2-2011/udovik-07-06-2011.pdf>.
10. Энциклопедия образовательных технологий. В 2 т. – М., 2006. – Т.1. – 816 с.
11. Энциклопедия образовательных технологий. В 2 т. – М., 2006. – Т.2. – 816 с.
12. Яковенко М. Л. Теорія естетичної інформації Абраама Моля в контексті сучасного прочитання / М. Л. Яковенко // Філософські дослідження: зб. Наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Вип. № 12. – Ч. 1. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2010. – 288 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Phd/2010_12_1/13_jak.pdf.